

ATOQLI OTLARNING LEKSIK- SEMANTIK XUSUSIYATLARI

Berdimuratova Ro'za Raxmonovna - tayanch doktorant

Annotatsiya. Leksik semantika tabiiy tilda so'zlarning ma'nosi va nuanslarini tushunishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Atoqli otlarning asosiy qismlaridan biri sifatida samarali muloqot uchun hal qiluvchi ahamiyatga ega bo'lgan ko'plab leksik semantik xususiyatlarga ega. Ushbu maqolada biz Atoqli otlarning xususiyatlari va nuanslarini o'rganish orqali leksik semantikaning maftunkor dunyosiga kirib boramiz. Shuningdek, semantik izoh va so'zlar kabi manbalar so'z sezgilarini ajratishda va tabiiy tilni tushunishni yaxshilashda qanday yordam berishi mumkinligini muhokama qilamiz.

Kalit so'zlar: leksik semantika, Atoqli otlarning, lingvistik tahlil, madaniy ahamiyati, so'zlarni joylashtirish.

Аннотация. Лексическая семантика играет решающую роль в понимании значения и нюансов слов в естественном языке. Как одна из основных частей имен существительных, оно имеет множество лексико-семантических особенностей, которые имеют решающее значение для эффективного общения. В этой статье мы окунемся в увлекательный мир лексической семантики, изучив особенности и нюансы именных существительных. Мы также обсудим, как такие ресурсы, как семантические аннотации и слова, могут помочь вам различать смыслы слов и улучшить понимание естественного языка.

Ключевые слова: лексическая семантика, народные существительные, лингвистический анализ, культурное значение, расстановка слов.

Annotation. Lexical semantics plays a decisive role in understanding the meaning and nuances of words in a natural language. As one of the main parts of proverbial nouns, it has many lexical semantic features that are decisive for effective communication. In this article, we will delve into the fascinating world of lexical semantics by studying the features and nuances of proverbial horses. We will also discuss how resources such as semantic annotation and words can help in separating verbal senses and improving understanding of natural language.

Keywords: lexical semantics, popular nouns, linguistic analysis, cultural significance, word placement.

Atoqli otlarning asosiy qurilish bloklari bo'lib, odamlar, joylar, narsalar va tushunchalarni ifodalaydi. Ko'pgina ismlar odatiy bo'lsa-da, boshqalari bizning

madaniy va lingvistik landshaftlarimizda noyob pozitsiyalarni egallagan mashhur shaxslar sifatida ajralib turadi. Ushbu maqolada biz Atoqli otlarning leksik semantik xususiyatlarini o'rganamiz, bu so'zlarni istisno qiladigan xususiyatlarga oydinlik kiritamiz. Biz ushbu otlarni tahlil qilish va topilmalarimizni keyingi bo'limlarda taqdim etish uchun turli usullardan foydalanamiz.

Atoqli otlarning leksik semantik xususiyatlarini o'rganish uchun biz lingvistik tahlil va so'zlarni kiritish texnikasining kombinatsiyasidan foydalandik. Biz mashhur ismlar ro'yxatini tuzdik, jumladan mashhurlarning ismlari, mashhur joylar, tarixiy voqealar va mashhur brendlar. Keyinchalik, biz ushbu ismlarning vektorli tasvirlarini yaratish uchun So'z va qo'lqop kabi so'zlarni joylashtirish modellarini qo'lladik, bu ularning semantik ma'nolarini matnning katta korpuslari asosida qo'lga kiritdi.

Atoqli otlarning -bu odamlar, joylar, tashkilotlar yoki ma'lum bir nomga ega narsalar kabi o'ziga xos, noyob mavjudotlarga murojaat qilish uchun ishlatiladigan otlarning bir qismi. Ularni umumiy otlardan ajratib turadigan alohida leksik semantik xususiyatlarga ega. To'g'ri otlarning ba'zi asosiy leksik semantik xususiyatlari:

- Xususiyat: to'g'ri ismlar juda o'ziga xosdir va alohida shaxslar, joylar yoki shaxslarga murojaat qiladi. Masalan, "jon "ma'lum bir odamni," Nyu-York " esa ma'lum bir shaharni anglatadi.

- O'ziga xoslik: to'g'ri ismlar odatda noyob shaxslarni ifodalaydi. Odatda ma'lum bir ism bilan bog'liq bo'lgan faqat bitta shaxs mavjud. Misol uchun, " Eyfel minorasi " Parijdagi noyob joy.

- Kapitallashuv: to'g'ri ismlar odatda yozma ravishda katta harf bilan yoziladi, bu ularni umumiy ismlardan ajratib turadi. Ushbu kapitallashuv ularni aniq shaxslarning nomlari sifatida aniqlashga yordam beradi.

- Aniqlik: to'g'ri ismlar tabiatan aniqdir, chunki ular noyob mavjudotga murojaat qilishadi. "Ozodlik haykali" deganda qaysi haykalga murojaat qilinayotgani aniq.

- Hisoblanmaydigan: to'g'ri ismlar odatda ko'plik shaklida ishlatilmaydi. Siz jon ismli bir nechta shaxslarga murojaat qilish uchun "Jons" demaysiz; buning o'rniga siz "odamlar" yoki "erkaklar" kabi ko'plik umumiy ismidan foydalanasiz."

- Muayyan kontekstlar bilan cheklangan: to'g'ri ismlar ko'pincha ma'lum kontekstlar yoki geografik joylar bilan chambarchas bog'liq. Misol uchun, " Everest tog'i " Himoloy bilan bog'liq.

- Kamroq taxmin qilinadigan: umumiy ismlar ko'pincha muntazam naqshlarga amal qiladi va ularni turli semantik guruhlarga ajratish mumkin (masalan, hayvonlar, narsalar, tushunchalar). Aksincha, to'g'ri ismlar kamroq taxmin qilinadi va bu toifalarga mos kelmaydi.

- Shaxsiy ismlar: ko'pgina ismlar shaxsiy ismlar, shu jumladan shaxslarning ismlari (masalan, "Meri", "Albert"), berilgan ismlar va familiyalardir.

- Geografik joylar: to'g'ri ismlar shaharlar, mamlakatlar, daryolar va tog'lar kabi geografik joylar uchun tez-tez ishlatiladi (masalan, "Parij", "Frantsiya", "Nil daryosi").

- Tovar nomlari: to'g'ri ismlar tovar nomlarini yoki o'ziga xos mahsulotlarni ham ifodalashi mumkin (masalan, "Coca-Cola", "iPhone").

- Tarixiy va madaniy ahamiyati: to'g'ri ismlar ko'pincha tarixiy, madaniy yoki ramziy ahamiyatga ega. Misol uchun, "Shekspir" mashhur dramaturg bilan bog'liq to'g'ri ot.

Atoqli otlarning o'ziga xosligi, betakrorligi, kapitallashuvi, aniqligi va muayyan kontekstlar bilan bog'liqligi bilan ajralib turadi. Ular alohida shaxslar uchun nom bo'lib xizmat qiladi va ularning ma'nosi ko'pincha ular vakili bo'lgan shaxs bilan bog'liq.

Mashhur ismlarning leksik semantik xususiyatlarini tahlil qilish ushbu shaxslarning lingvistik va madaniy ta'siri haqida qimmatli tushunchalarni beradi. Ularning joylashishi ularning ramzlari, ta'sirchanlari va tarixiy bosqichlari sifatida rollarini aks ettiradi. Bundan tashqari, bizning topilmalarimiz shuni ko'rsatadiki, Atoqli otlarning leksik semantik xususiyatlari statik emas, balki vaqt o'tishi bilan madaniy kontekstdagi o'zgarishlarga moslasha oladi.

Xulosalar:

Xulosa qilib aytganda, Atoqli otlarning ularni oddiy so'zlardan ajratib turadigan o'ziga xos leksik semantik xususiyatlarga ega. Ushbu xususiyatlarga tegishli atamalar, madaniy ahamiyatga ega bo'lgan kuchli uyushmalar, vaqtinchalik dinamika va multimodal uyushmalar kiradi. Bu xususiyatlarni tushunish nafaqat lingvistik bilimlarimizni boyitadi, balki bu otlarning tilimiz va madaniyatimizga doimiy ta'sirini ham ta'kidlaydi.

Ushbu sohadagi kelajakdagi tadqiqotlar mashhur ismlarning joylashtirilishining vaqtinchalik dinamikasiga chuqurroq kirib, ularning ma'nolari uzoq vaqt davomida qanday rivojlanishini o'rganishi mumkin. Bundan tashqari, mashhur ismlarning til evolyutsiyasiga ta'sirini va ularning turli madaniy kontekstlarda ishlatilishini o'rganish ularning leksik semantik xususiyatlari haqida qo'shimcha ma'lumot berishi mumkin.

Xulosa qilib aytganda, Atoqli otlarning shunchaki so'zlar emas; ular bizning madaniyatimiz va tariximiz gobelenini ifodalovchi lingvistik ramzlardir. Ularning

leksik semantikasini o'rganish orqali biz til va u tasvirlaydigan dunyo o'rtasidagi murakkab munosabatlarni chuqurroq baholaymiz.

Adabiyotlar.

1. Abdurahmonov G'. Xo'jayeva D. Hozirgi o'zbek adabiy tili. (akademik litseylar uchun darslik). –T.: O'qituvchi, 2003.
2. Jamolxonov. N. Hozirgi o'zbek adabiy tili. –T.: O'qituvchi, 2005.
3. Nurmonov A. O'zbek tilshunosligi tarixi. -T.: O'zbekiston, 2002